

Het beheerplan en de natuurdoelanalyse

In dit informatieblad krijgt u uitleg over wat een beheerplan is, welke informatie het bevat en hoe het proces van herziening van een beheerplan verloopt. Ook leest u hoe de Natuurdoelanalyse (NDA) wordt opgesteld en wat de mogelijkheden voor participatie en formele inspraak zijn.

Natura 2000

Nederland telt 162 Natura 2000-gebieden, waarvan er 24 in de provincie Overijssel liggen. Dit zijn bijzondere natuurgebieden, ook vanuit Europa gezien, die extra bescherming nodig hebben. Die bescherming is vastgelegd in de Europese Vogel- en Habitatrichtlijnen, die in Nederland zijn opgenomen in de Omgevingswet. Voor elk Natura 2000-gebied is door het Rijk een zogenaamd aanwijzingsbesluit vastgesteld. Hierin staat beschreven voor welke natuurwaarden, zowel habitattypen als soorten, de situatie in elk geval niet mag verslechteren en vaak juist moet verbeteren. Voor habitattypen gaat het om oppervlakte en/of kwaliteit. Bij soorten gaat het om de omvang van de populatie die vaak afhankelijk is van omvang en kwaliteit van het leefgebied van een soort. Deze afspraken noemen we de instandhoudingsdoelstellingen. Instandhoudingsdoelstellingen bestaan uit behoudsdoelen (voorkomen van afname) en uitbreidings- of verbeterdoelen.

Inhoud van een Natura 2000-beheerplan

Volgens de Omgevingswet moet voor elk Natura 2000-gebied een beheerplan worden opgesteld. In een beheerplan staat beschreven hoe het met de natuur in een gebied gaat, wat de instandhoudingsdoelstellingen zijn en welke natuurherstelmaatregelen nodig zijn om die doelen te behalen. Daarnaast geeft het plan inzicht in welke activiteiten in of rond het gebied mogelijk negatieve effecten hebben op de beschermde natuur. De huidige beheerplannen richten zich vooral op het voorkomen van achteruitgang van de natuurwaarden, ofwel de behoudsdoelen. Maar om de instandhoudingsdoelstellingen te halen, is vaak meer nodig: uitbreiding of kwaliteitsverbetering van leefgebieden, habitattypen, of toename van bepaalde soorten. Deze verbeter- en uitbreidingsdoelen zijn in de huidige plannen niet altijd duidelijk uitgewerkt of in aantallen vastgelegd.

Uitvoeren en monitoren van het beheerplan

Het programma Ontwikkelopgave Natura 2000 voert maatregelen vanuit het eerste beheerplan uit om de natuur te herstellen. Dit programma loopt nog steeds. Na de uitvoering vindt monitoring plaats. Daarbij wordt gekeken wat het effect van de uitgevoerde maatregelen is op de natuur die beschermd moet worden. De resultaten van de monitoring worden gebruikt bij de herziening van het beheerplan.

Herziening Natura 2000-beheerplan

Een Natura 2000-beheerplan moet iedere zes jaar worden herzien. Tot 2022 (ingang van de Omgevingswet) kon een beheerplan eenmalig met zes jaar worden verlengd. Gedeputeerde Staten hebben in dat jaar de eerste beheerplannen met maximaal zes jaar verlengd. In deze lopende periode moeten de beheerplannen worden herzien. De herziening begint met een ecologische en hydrologische analyse. Deze analyse geeft inzicht in de staat van de natuur en in hoeverre de Natura 2000-doelen zijn behaald. Hiervoor worden onder meer gegevens van de monitoring en aanvullende onderzoeksresultaten gebruikt. Op basis van deze informatie wordt duidelijk of er nog knelpunten zijn die het behalen van de instandhoudingsdoelstellingen in de weg staan.

Als dat het geval is, worden in het herziene beheerplan opnieuw natuurherstelmaatregelen opgenomen. In eerste instantie wordt er gekeken welke maatregelen nodig zijn binnen een Natura 2000-gebied. Soms zijn er grootschalige problemen waardoor er buiten het Natura 2000-gebied maatregelen nodig zijn. Daarnaast wordt beoordeeld of bestaande of nieuwe activiteiten in en rondom het gebied een negatief gevolg kunnen hebben op het behalen van de doelen. Als het nodig is worden aanvullende maatregelen in het beheerplan opgenomen. In sommige gevallen is het opstellen van een milieueffectrapport (MER) nodig om de gevolgen van het herziene beheerplan goed in beeld te brengen.

Natuurdoelanalyse (NDA)

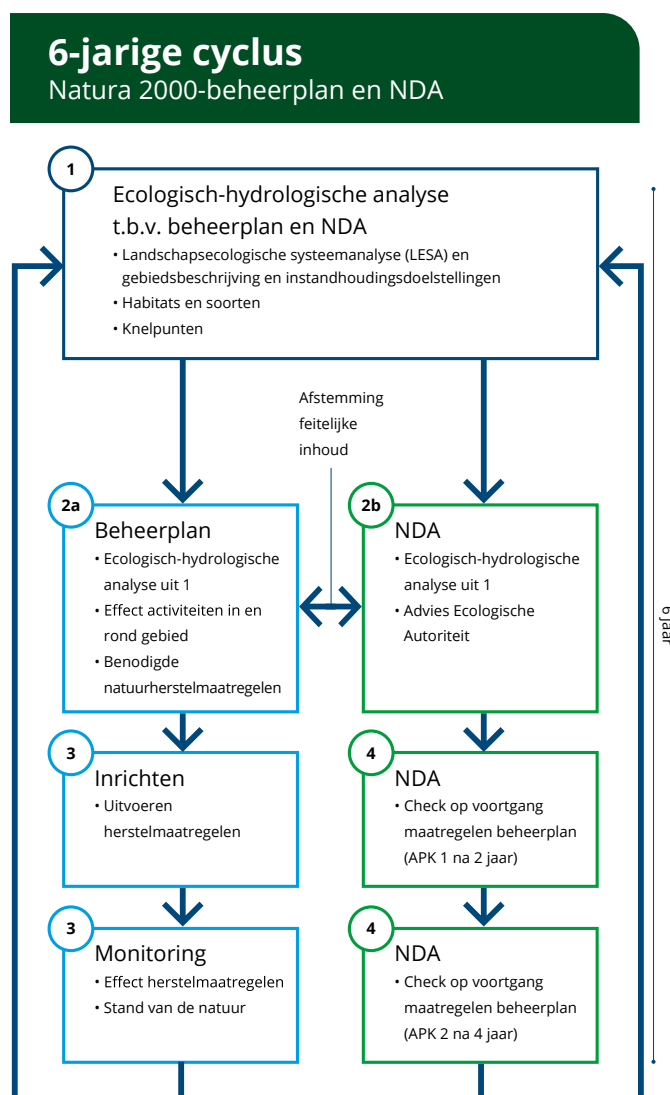
Voor elk Natura 2000-gebied moet ook een NDA worden opgesteld. In de NDA wordt duidelijk of de vastgestelde natuurherstelmaatregelen én de daling van stikstofdepositie voldoende zijn om verslechtering in het gebied tegen te gaan. Ook wordt duidelijk of de Natura 2000-doelen kunnen worden uitgevoerd. De eerste NDA's zijn in 2023 opgesteld.

Een NDA moet net als een beheerplan elke zes jaar worden herzien. De processen voor beide herzieningen laten we gelijk oplopen, omdat de ecologische analyse voor beide documenten tegelijk kan gebeuren. Er wordt twee en vier jaar na vaststelling van de NDA een beperkte check uitgevoerd op de ontwikkeling van de stikstofdepositie en de voortgang van de uitvoering van de natuurherstelmaatregelen. Een NDA wordt voor advies aan de Ecologische Autoriteit voorgelegd. De Ecologische Autoriteit is een onafhankelijk adviesorgaan dat beoordeelt of alle beschikbare ecologische kennis en informatie gebruikt is voor de onderbouwing van de conclusies in de NDA. In figuur 1 staat de 6-jarige cyclus van het herzien van het beheerplan en het opstellen van de NDA schematisch weergegeven.

Stikstof in het herziene beheerplan

In de huidige, eerste beheerplannen wordt voor het onderwerp stikstof verwezen naar de regelgeving uit het toenmalige Programma Aanpak Stikstof (PAS). Omdat het PAS op 29 mei 2019 is vervallen, werkt het Rijk aan nieuw beleid en bijbehorende wet- en regelgeving om de stikstofdepositie (stikstofoxiden en ammoniak die uit de lucht op de grond terecht komt) in Natura 2000-gebieden te verminderen. Deze beleidsontwikkeling is op dit moment nog in volle gang.

In het herziene beheerplan komt de meest recente informatie over stikstofdepositie, zoals berekend in AERIUS. In dat kader wordt inzichtelijk of er voor stikstof nog een "restopgave" bestaat voor het betreffende gebied. De provincie werkt aan aanvullende gebiedsgerichte maatregelen, waarbij per Natura 2000-gebied naar alle drukfactoren wordt gekeken.

Figuur 1. 6-jarige cyclus beheerplan en NDA

Participatie en gedeelde kennisbasis

De herziening van het beheerplan vindt plaats in overleg met omwonenden rond het Natura 2000-gebied, en overige betrokken partijen en organisaties. Zij beschikken vaak over belangrijke informatie die kan bijdragen aan het vernieuwen van het beheerplan en het opstellen van de Natuurdoelanalyse (NDA). Door hen vanaf het begin bij het proces te betrekken, kunnen kennis, ervaringen en aandachtspunten goed worden meegenomen.

Via de gedeelde kennisbasis verzamelen we feiten en kennis van omwonenden, experts en andere betrokken over het Natura 2000-gebied. Deze informatie nemen we op in een digitale kennisbank die we gebruiken voor het opstellen van het nieuwe Natura 2000-beheerplan en de nieuwe NDA. Een Natura 2000-beheerplan kan impact hebben op de omgeving en op de werkzaamheden van betrokken organisaties. Daarom hechten we veel waarde aan hun inbreng bij het opstellen van zowel het herziene beheerplan als de NDA's.

Om dit te organiseren richten we een begeleidingsgroep op waarin vertegenwoordigers van mensen uit de omgeving en betrokken organisaties meedoen. Daarnaast organiseren we inloopavonden – zowel aan het begin als gedurende het proces – zodat iedereen die dat wil zijn of haar stem kan

laten horen. Participatie is alleen mogelijk binnen het wettelijke kader dat de Natura 2000-doelen gerealiseerd worden.

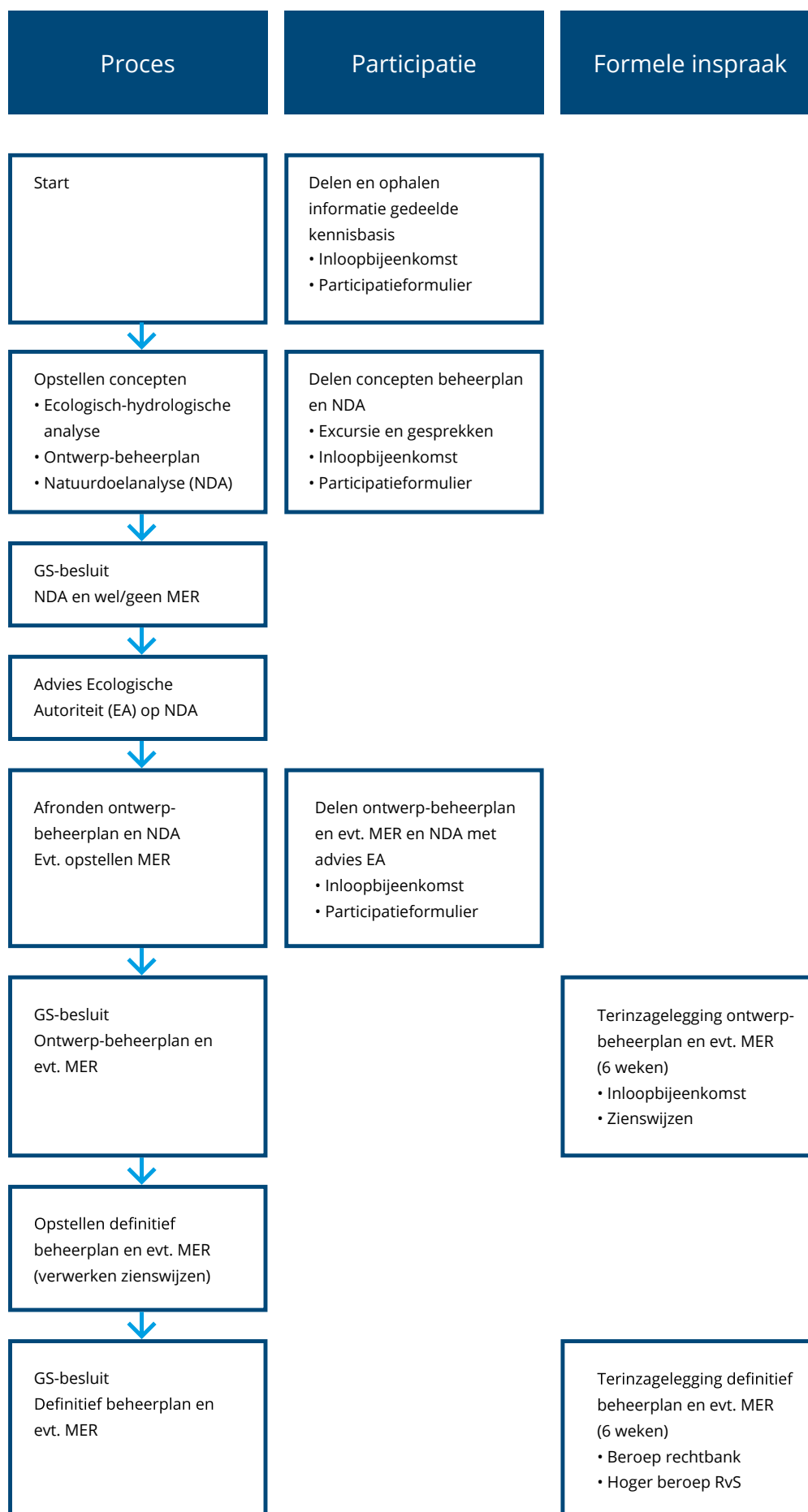
Procedure tot vaststelling herzien beheerplan

Gedeputeerde Staten (GS) stellen eerst een ontwerp van het herziene beheerplan vast. Dit ontwerp ligt vervolgens zes weken ter inzage. In die periode wordt er een inloopbijeenkomst georganiseerd om het plan toe te lichten en vragen te beantwoorden. Iedereen kan een zienswijze op het ontwerp-beheerplan indienen. Alle ingediende zienswijzen worden meegenomen bij het opstellen van het definitieve beheerplan. De reacties worden beantwoord in een Nota van Antwoord. Vervolgens stellen GS het definitieve Natura 2000-beheerplan vast, inclusief de Nota van Antwoord. Dit definitieve plan ligt opnieuw zes weken ter inzage. In deze periode is het mogelijk om beroep in te stellen bij de rechtbank. Daarna staat eventueel nog hoger beroep open bij de Raad van State. De terinzagelegging en de inloopbijeenkomst worden aangekondigd via een advertentie.

Schematische weergave proces

In figuur 2 op de volgende bladzijde is het proces van herziening van het beheerplan en het opstellen van de NDA schematisch weergegeven. Hierin zijn ook de momenten van participatie en de formele inspraakmomenten tijdens de terinzagelegging opgenomen.

Figuur 2. Proces herzien beheerplan en NDA